

פרק 19 - שירותים עירוניים

מקורות והגדרות

לוח 1: ע'//בית המשפט לעניינים מקומיים

משנת 2005 השתנה מקור הנתונים ללוח זה. עד שנת 2005 הנתונים נתקבלו מהנהלת בתי המשפט - מחלקת מחקר דוחות והערכה.

לוח 2: ע'//אגף התברואה

לוחות 3 - 5: ע'//אגף הפיקוח העירוני

לוח 6: ע'//המוקד העירוני

לוח 7: ע'//פניות הציבור

לוח 8: ע'//כיבוי אש

לוח 9: ע'//הרשות לאיכות הסביבה

לוח 10: המועצה הדתית לתל-אביב-יפו

לוח 11: ע'//המרכז למחקר כלכלי וחברתי ואגף הגבייה

לוח 12: ע'//לשכת התאגידים

סוג הבעלות כדלהלן:

- בעלות עירונית - שליטה מלאה של העירייה.
- בעלות לא עירונית - שליטת העירייה נמוכה מ-50%.
- בעלות עירונית ממשלתית - שליטה משותפת של העירייה ושל הממשלה.
- בעלות עירונית משותפת - שליטה משותפת של העירייה ושל גופים שאינם ממשלתיים.
- עמותה - תאגיד הפועל לא לשם הפקת רווח, בניגוד לחברה שהינה תאגיד הפועל לשם עשיית רווחים.

הנתונים הכספיים מותאמים ל-31 בדצמבר 2005.

תיאור והסבר

1. משפטי העירייה

בית המשפט לעניינים מקומיים דן בעבירות על חוקי העזר העירוניים ובשאר החוקים שהעירייה ממונה על ביצועם. מספר התביעות שהוגשו לבית המשפט לעניינים מקומיים ב-2006 היה 18,512 לעומת 17,824 בשנה הקודמת ו-21,275 ב-2004 (לוח 19.1).

ב-2006 התפלגות התביעות שהוגשו לבית המשפט לעניינים מקומיים הייתה כדלקמן (בסוגריים ההתפלגות ב-2005): 89.9% (80.4%) - נוגעות לחוקי עזר עירוניים, 7.0% (7.3%) - חוק רישוי עסקים ו-3.2% (5.0%) - לחוק התכנון והבנייה (תשכ"ה - 1965).

העירייה מגישה בקשות לצווי הריסה ללא הרשעה, בקשות לצווי הפסקת עבודה, בקשות לצווי למניעת פעולות, בקשות לסגירת עסק עד תום ההליכים המשפטיים נגדו, בקשות לביטול צווי הריסה מנהליים, בקשות לביטול צווי סגירה מנהליים, בקשות לכניסה למקרקעין וכו'. בנוסף לנ"ל מעורבת העירייה כתובעת או כנתבעת במשפטים בערכאות משפטיות שונות.

2. שירותי תברואה

במסגרת אגף התברואה נערכות הפעולות הבאות: פינוי אשפה מבתים, מוסדות ומפעלים, ניקוי רחובות, ביעור קוצים, ביעור מקורות דגירה של יתושים וביעור נברנים.

בעיר יש 45,930 מיכלי אשפה, לפי הפירוט הבא: מיכלונים (0.24-0.36 מ"ק) - 40,000, מיכלים (1.1 מ"ק) - 4,200, מיכליות (4-6 מ"ק) - 550, מכולות (10-30 מ"ק) - 659, פחי אשפה (0.076 מ"ק) כ-500 וטמוני קרקע - 21 (לוח 19.2).

ב-2006 פונו 362,799 טון אשפה בעיר לעומת 362,059 טון אשפה בשנה הקודמת, ו-367,388 בשנת 2004 (לוח 19.2). בשנת 2005 כמות האשפה בעיר היוותה כ-6% מסה"כ כמות האשפה בישראל.

ב-2006 כמות האשפה לתושב ליום המיוצרת בתל-אביב-יפו הייתה 2.6 ק"ג בהשוואה לממוצע של ו-1.6 ק"ג בחמש ערים אחרות בגוש דן. כלומר, בתל-אביב-יפו כמות האשפה לתושב ליום גדולה פי 1.6 מזו שמיוצרת בערי הסביבה. הדבר מוסבר בכך שחלק מהאשפה בעיר מיוצרת על-ידי רבבות האנשים שאינם תושבי העיר הפוקדים אותה יום יום לצרכי עבודה, בילוי ומסחר (זוהי רק אחת הדוגמאות לכך שעיריית תל-אביב-יפו בהיותה העירייה של גלעין המטרופולין הגדול ביותר בישראל משרתת לא רק את תושביה, אלא גם רבבות תושבים של ערים אחרות, הבאים בשעריה). לשם השוואה, בשנת 2005 כמות האשפה לתושב ליום בישראל היתה 1.5 ק"ג.

כמות האשפה לתושב ליום משמשת במידה מסוימת אינדיקטור לרמת החיים. באופן כללי משנת 1980 עד שנת 2000 עלתה כמות האשפה לתושב ליום בעיר מ-1.4 ק"ג ל-3.3 ק"ג, כלומר עלייה של 136%. אולם, משנת 2001 ואילך קיימת מגמה של ירידה בכמות האשפה לתושב ליום בתל-אביב-יפו.

במחלקה לתברואה מונעת מבוצעות פעולות שונות כתוצאה מתלונות תושבים, בנוסף לפעולות היזומות על ידה. ב-2006, בוצעו 36,665 פעולות הדברה נגד מזיקים, דבורים, חולדות ועכברים, ו-40,200 פעולות נגד יתושים.

3. הפיקוח העירוני

אגף הפיקוח העירוני אחראי באופן ישיר על אכיפתם של חוקי העזר העירוניים, חוק רישוי עסקים, חוק הניקיון וחוקים בתחום הרפואה הווטרנרית.

הפיקוח העירוני עורך ביקורות בנושא רישוי ותברואה בעסקים כדי לאתר מפגעים מסוגים שונים. ב-2006 נערכו 10,741 ביקורות והוגשו 1,280 תביעות בנושא. אם בתחום הביקורות קיימת ירידה של 49% מאז שנת 2002 (21,218), במספר התביעות ישנה עלייה של 19% מאז 2002 (1,080).

סך כל הביקורות העוסקות בחוקי עזר עירוניים עמד על 1,023 בשנת 2006 בהשוואה ל-574 ב-2005, ו-641 ב-2004 (לוח 19.3). במילים אחרות, ישנה עלייה משמעותית במספר הביקורות העוסקות בחוקי עזר עירוניים בשנת 2006.

פעילות ענפה מתבצעת בתחום החנייה: ב-2006 נרשמו בסה"כ 1,154,112 דוחות חנייה בהשוואה ל-1,003,476 דוחות חנייה ב-2005 (זוהי עלייה של 15%). כמו כן, נמסרו ב-2006 16,797 אזהרות לכלי רכב החונים בעבירה לעומת 13,277 בשנה הקודמת. התפלגות דוחות החנייה שנרשמו ב-2006 היא כדלהלן (בסוגריים ההתפלגות ב-2005): 53% (38%) בחנייה מוסדרת (פס כחול-לבן), 7% (10%) בחנייה על המדרכה, 17% (14%) בחנייה מועדפת לתושבי האיזור, 3% (4%) בתחנות אוטובוס ומעברי חצייה, 1% (1%) בחניית נכים ושונות - 19% (34%). ב-2006 נגורו 90,338 כלי רכב לעומת 90,739 בשנה הקודמת (לוח 19.4).

הפיקוח הווטרינרי העירוני ערך ב-2006 2,013 ביקורות וטרינריות בעסקים. כמו כן נבדקו ואושרו לשיווק 24,187 טון מוצרי בשר ודגים ונפסלו למאכל לאחר בדיקה - 30 טון (0.1 אחוז מכלל הבדיקות).

במסגרת הפעולות למניעת כלבת, חוסנו ב-2006 18,472 כלבים, נתפסו 767 בעלי חיים משוטטים וחלקם הושמו בהסגר לתצפית כלבת. כמו כן, עוקרו וסורסו 1,548 חתולים בהשוואה ל-1,414 בשנה הקודמת (לוח 19.5).

בנוסף לאמור לעיל, מקיים אגף הפיקוח העירוני פעילויות נוספות שמטרתן לשפר את איכות החיים של תושבי העיר ורווחתם, כמו: השלטת סדר בשווקים הפתוחים, סיוע בהשלטת סדר ואבטחה באירועים מיוחדים, הסרת מודעות פרועות, אכיפת חוק העישון והתערבות מהירה באירועים יוצאי דופן (כמו פיגועי טרור, הצפות חורף וכד').

4. המוקד העירוני

המוקד העירוני מהווה "כתובת" לפניות תושבי העיר בנוגע למטרדים בתחומים רבים. המוקד פועל בכל שעות היממה ובכל ימות השנה.

ב-2006 נתקבלו במוקד 188,723 קריאות שירות בהשוואה ל-175,512 בשנה הקודמת; זוהי עלייה של 8% בהשוואה לשנה הקודמת. לשם השוואה, ב-2000 היו 161,050 קריאות שירות. ניתן לראות כי קיימת מגמת עלייה מתמשכת לאורך השנים במספר הפניות למוקד העירוני. הממוצע החודשי של פניות למוקד בשנת 2006 עמד על 15,727.

התפלגות קריאות השירות למוקד לפי נושא ב-2006 הייתה כדלהלן (בסוגריים התפלגות ההודעות ב-2005): תברואה - 31% (32%), פיקוח - 31% (30%), מים, ביוב ותיעול - 12% (12%), שיפור פני העיר - 11% (11%), דרכים ומאור - 7% (7%), אגף התנועה - 2% (2%) ואחר - 7% (6%) (לוח 19.6).

5. פניות הציבור

ב-1 ליוני שנת 2001 החלה לפעול בלשכת ראש העירייה היחידה החדשה לפניות הציבור. היחידה משמשת כתובת עירונית אחת לפניות תושבים לראש העירייה, להנהלת העירייה, פניות כלליות לעירייה, פניות לקבלת מידע עפ"י חוק חופש המידע ותלונות. בשנת 2006 התקבלו ביחידה 13,523 פניות בהשוואה ל-11,298 בשנה הקודמת. באופן כללי, הייתה עלייה של 19.7% במספר הפניות בהשוואה לשנה הקודמת (לוח 19.7).

התפלגות הפניות ב-2006 הייתה כדלהלן (בסוגריים התפלגות ההודעות ב-2005): חטיבת תפעול 36% (33%), מינהל בת"ש 16% (16%), מינהל הכספים 16% (18%), מינהל ההנדסה 8% (8%), ואחר - 24% (16%).

נציב תלונות הציבור בישראל פועל ביחידה מיוחדת במשרד מבקר המדינה. הנציבות מבררת תלונות על גופים הנתונים לפי החוק לביקורתו של מבקר המדינה, כמו משרדי ממשלה, רשויות מקומיות, מפעלים או מוסדות של המדינה וחברות ממשלתיות, וכן עובדיהם.

בשנת 2006 הוגשו לנציבות 2,297 תלונות שכללו 2,468 נושאים - נגד מגוון רשויות מקומיות בהשוואה ל-1,786 תלונות בשנה הקודמת אשר כללו 1,868 נושאים. נגד עיריית תל-אביב-יפו הוגשו 204 תלונות (205 ב-2005) שנגעו ל-210 נושאים (215 ב-2004). מתוך 138 נושאים שהוכרעו - 49 נמצאו מוצדקים (דהיינו כ-36%). האחוזים המקבילים לגבי שתי הערים הגדולות האחרות הם כדלהלן: ירושלים - 28%, וחיפה - 33%. (המקור לסעיף זה הוא: דוח שנתי 33 של נציב תלונות הציבור לשנת 2006, ירושלים).

6. חופי הרחצה

אורך קו החוף של תל-אביב-יפו מגיע ל-13.5 ק"מ. התפלגות החופים לפי סוג בשנת 2006 הייתה כדלהלן:

- חופים מוכרזים - 1.05 ק"מ (כ-8%).
- חופים אסורים לרחצה כולל שטחי נמל - 8.12 ק"מ
- חופים שאינם מוכרזים או שאין גישה אליהם - 4.33 ק"מ.

ב-2006 פעלו בחופים המוכרזים 7 תחנות הצלה. כל תחנת הצלה אחראית על חוף רחצה מוכרז שאורכו 150 מ'. מספר המצילים ב-2006 עמד על 26, בדומה לשנה קודמת (27). בשנים 1990-2000 הועסקו 57 מצילים בממוצע. כלומר, ירידה של 54% בממוצע במספר המצילים בהשוואה לשנים קודמות.

בעונת הרחצה של שנת 2006 היו 5 מקרים של טביעות למוות בחופי תל-אביב-יפו לעומת 8 מקרים בשנת 2005 ו-13 מקרים בשנת 2004. מספר תחנות עזרה ראשונה בחוף עמד על 10 ב-2006.

7. הרשות לאיכות הסביבה

הנושאים העיקריים המטופלים ע"י הרשות לאיכות הסביבה בהיבטים המקצועיים הקשורים לאיכות הסביבה: ביקורת ובקרת עסקים, הטיפול בתלונות הציבור, הטיפול ברשיונות עסקים, הטיפול בשימושים חורגים והיתרי לילה, רעש ואקוסטיקה, נחלי הירקון והאיילון, תכנון סביבתי, חינוך והסברה סביבתית, תעשיות ועסקים שמחזיקים חומרים מסוכנים, זיהום אוויר ומיחזור (על שלושת האחרונים ראה הסבר מפורט בפרק 1).

איכות אוויר

דגש מיוחד ניתן לתכנון וביצוע של פעולות להקטנת רמת זיהום האוויר: הוחל בתכנון פרויקט במרכז העיר להגבלת הכניסה של רכבי דיזל מזהמים, הוסבו 5 כלי רכב עירוניים להנעה בגז, הוסבו תחנות דלק עירוניות לתדלוק בדלק דל גופרית, התקנת ממירים מחמצנים במשאיות אשפה עירוניות, חוייבו כל תחנות הדלק בעיר לשווק סולר דל גופרית, מופעלת ניידת אכיפה ברחובות למניעת זיהום אוויר מכלי רכב והוקמו ועדות מקומיות וממלכתיות לטיפול משותף בזיהום האוויר. פעולות נוספות שעושה העירייה: סלילת שבילי אופניים, נטיעות עצים, שיבוץ מחדש של אוטובוסים ברחובות העיר על-פי רמות פליטה, והכנת תוכנית אסטרטגית לטיפול בזיהום אוויר בתל-אביב-יפו - תורמות לשיפור איכות האוויר בעיר. במהלך השנה עברה תחנת הכח רדינג להסקה בגז טבעי, דבר שהביא להפחתה משמעותית של פליטות חלקיקים, גופרית דו-חמצנית ותחמוצות חנקן. כתוצאה מפעולה זו ומהמאמצים שננקטו המתוארים לעיל נרשם שיפור משמעותי ברמת איכות האוויר בתל-אביב-יפו בשנת 2006 (ראה תוצאות מדידות ניטור אוויר בפרק 1).

חומרים מסוכנים

בתחום החומרים המסוכנים מבצעת הרשות לאיכות הסביבה פעולות פיקוח, בקרה ומניעה לצמצום פוטנציאל הסיכון ממחזיקי החומרים המסוכנים.

פיקוח וביקורת סביבתיות

כל בקשה לרשיון עסק מועברת לבדיקה של הרשות ומוצגות לבעלי העסק דרישות והנחיות לביצוען, במטרה למנוע מטרדים מפעילות העסק. בשנת 2006 בוצעו 5,668 (4,968 בשנת 2005) ביקורות לפי החלוקה הבאה: רישוי עסקים - 43.2%, רעש - 18.9%, זיהום אוויר - 13.4%, חומרים מסוכנים - 13.4% ואחר - 11.1% (לוח 19.9).

חינוך סביבתי

35 גני ילדים משתתפים בתוכניות עירוניות "חוסכים במשאבים" ו"להשיב את הטבע לעיר", הכוללות הקמת גינות אקולוגיות ואיסוף פסולת מיחזור. בחינוך היסודי כל בתי הספר מעורבים בעשייה סביבתית דרך תוכניות שונות ובמסגרת החינוך העל יסודי, 15 חטיבות ביניים משתתפות בתכנית עירונית כשהנושא המוביל היה "עיר לחוף ים". כמו כן, 5 מתנ"סים מקיימים פעילויות סביבתיות, כנסים ואירועים ירוקים.

תכנון סביבתי

בשנת 2006 הרשות פעלה לגיבוש תוכניות עירוניות בנושאים של התחדשות נחלת יצחק, מרכזי העיר, מתחם הסינרמה, מתחם פארק תעסוקות יד אליהו, תכנית מוסכים ועוד. נבדקו חוות דעת אקלימיות למתחם ויצו, מתחם טאגור, פרויקט נאות אפקה ומעונות הסטודנטים ברח' חיים לבנון. הרשות לאיכות הסביבה טיפלה, כחלק מתהליך מתן רישוי בניה, בעשרות פרויקטים שחיבו מתן חוות דעת סביבתיות הקשורות להיבטי השפעות הצללה/רוחות, אקוסטיקה, כולל התייחסות לנפחי תנועה עוברת/קיימת וחזוייה, איכות אוויר, בדיקות קרקע וכדומה. בסה"כ היו בשנת 2006, 329 בקשות להיתרי בניה בהשוואה ל-274 בקשות להיתרי בניה בשנה הקודמת, כלומר עלייה של 20% בבקשות להיתרי בנייה. כמו כן היו 36 בקשות לתיקי מידע.

8. שירותי דת

המועצה הדתית מורכבת מ-11 חברי מועצה ופועלות בה המחלקות הבאות: נישואין, כשרות, שבת ועירובין, (אורך קו העירובין שמקיף את העיר הוא 150 ק"מ), תשמישי קדושה ושעטנו, בתי כנסת והדרכה דתית, הפרשת תרומות ומעשרות וטהרת המשפחה (מקוואות). המועצה הדתית מקיימת במרוצת השנה אירועים שונים, ביניהם: שיעורי תורה לנוער ולמבוגרים, הרצאות בבתי-ספר, חלוקת סכך לתושבי העיר ועריכת סדרי פסח ציבוריים לנוקקים. בנוסף, הוקם בית הוראה מרכזי, הנותן מענה טלפוני מוסמך בעיני הלכה לכל מבקש.

ב-2006, הועסקו 14 רבנים ע"י המועצה הדתית בשכונות ובמחלקות של המועצה. 629 עסקים (כמו: מסעדות, בתי מלון, חנויות ומפעלים למוצרי בשר) היו תחת פיקוח כשרות. יש בעיר 19 מקוואות (6 מהם מיועדים לגברים) והם פועלים בכל ימות השבוע (לוח 19.10). בתל-אביב-יפו מצויים 490 בתי-כנסת הפזורים בכל רחבי העיר. שטחם הכולל של בתי הכנסת (לא כולל אלה ששוכנים בבתי-ספר ובישיבות) הוא כ-87 דונם והשטח הממוצע שלהם הוא כ-179 מ"ר (לוח 19.11).

9. תאגידי העירייה

ב-2005 היו 33 תאגידי של העירייה והם פעלו בתחומים הבאים: פיתוח עירוני ופיתוח חוף הים, תעשייה ומסחר, נופש, בילוי וספורט, אולמות בידור ותרבות, חינוך, תרבות ושונות. 14 תאגידי הם בשליטה מלאה של העירייה, 6 תאגידי בשותפות עם הממשלה והיתר תאגידי בשותפות עם אחרים.

בשנת 2005 עמד מספר התאגידי המפסידים על 16 לעומת 14 ב-2004 ו-16 ב-2003. 3 תאגידי עברו בשנת 2005 מרווח להפסד ותאגיד אחד עבר מהפסד לרווח. סה"כ ההכנסות של התאגידי הסתכמו ב-2005 בסך של כ-1.5 מיליארד ש"ח והרווח הנקי שלהם עמד על כ-22.7 מיליון ש"ח (לעומת רווח של כ-9.3 מיליון ש"ח בשנת 2004 ו-15.5 מיליון ש"ח בשנת 2003) (לוח 19.12).